

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра цивільно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

Віталій СЕРЬОГІН

«29» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРИПТОВАЛЮТА ТА ІНШІ НОВІ ОБ'ЄКТИ ПРАВА

рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

галузь знань - 08 Право

спеціальність - 081 Право

освітня програма - Право

вид дисципліни - вибіркова

факультет - юридичний

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету

28 серпня 2024 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Мічурін Євген Олександрович, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

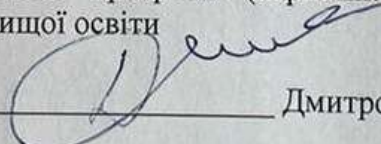
Програму схвалено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від 27 червня 2024 року, № 14

Завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін Олена УСТИМЕНКО

Програму погоджено с гарантом освітньої професійної програми (керівником проектної групи) «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньої професійної програми (керівник проектної групи) «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дмитро ЛУК'ЯНЕЦЬ

Програму погоджено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол від 28 серпня 2024 року, № 1

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Криптовалюта та інші об'єкти права» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: підготовка фахівців, які мають високу правосвідомість та правову культуру, володіють необхідними в їхній професійній діяльності знаннями і практичними навичками для вирішення конкретних завдань; здібних самостійно і грамотно орієнтуватись у сучасних правовідносинах, приймати виважені та обґрунтовані рішення в рамках своєї професійної компетенції.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів відповідних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним

СК 7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право

СК 8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

1.3. Кількість кредитів – 3 кредити.

1.4. Загальна кількість годин – 90 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
28 год.	
Практичні, семінарські заняття	
Лабораторні заняття	
Самостійна робота, у тому числі	
62 год.	
Індивідуальні завдання	

1.6. Студенти мають досягти наступних програмних результатів навчання:

- ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
- ПРН 10. Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію
- ПРН 17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи
- ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи
- ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права
- ПРН 20. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів
- ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки
- ПРН 22. Готувати висновки, зроблені у різних правових ситуаціях.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Криптовалюта в системі цивільного права: визначення, правова природа, питання володіння, обігу та захисту.

Система цивільного права та крипто валюта як її об'єкт. Правова природа криптовалюти. Поняття криптовалюти. Володіння, обіг криптовалюти: загальні положення. Захист прав на криптовалюту: медіація, перспективи судового захисту. Платформи обігу криптовалюти.

Тема 2. Правове регулювання смарт-контрактів: основи роботи, особливості використання та проблеми юридичного визнання.

Смарт-контракти: що це та як вони працюють. Визначення смарт-контрактів: законодавчі та технологічні джерела. Смарт-контракти і блокчейн. Особливості здійснення смарт-контрактів (автоматизація, самовиконуваність). Особливості використання смарт-контрактів у правовідносинах. Наявні та потенційні сфери застосовуються смарт-контрактів (фінанси, логістика, нерухомість тощо). Особливості смарт-контрактів у виконанні умов договору та мінімізації ризиків. Переваги й недоліки використання смарт-контрактів у порівнянні з класичними договорами. Виклики у процесі юридичного визнання смарт-контрактів. Чи можуть смарт-контракти бути визнані повноцінними договорами відповідно до цивільного права. Проблеми регулювання смарт-контрактів (юридична сила, вирішення спорів, підписання електронних документів). Перспективи розвитку правового регулювання смарт-контрактів. Адаптація національних та міжнародних правових систем для інтеграції смарт-контрактів. Необхідність міжнародних стандартів для регулювання смарт-контрактів. Етичні та правові проблеми розробки нормативних актів щодо смарт-контрактів.

Тема 3. Нормативна база: аналіз міжнародних підходів до регулювання криптовалюти і специфіка національного законодавства.

Підходи до регулювання криптовалюти існують на міжнародному рівні. Моделі регулювання криптовалюти застосовують у різних країнах (заборона, обмеження, легалізація). Специфіка регулювання криптовалюти в законодавстві України. Правовий статус криптовалюти в Україні (Закон України «Про віртуальні активи»). Проблеми відсутності досконалої нормативної бази щодо регулювання криптовалюти.

Тема 4. Фінмоніторинг. Фінансові аспекти операцій з криптовалютами.

Фінансовий моніторинг і операції з криптовалютами. Вимоги фінмоніторингу до операцій з криптовалютами (ідентифікація клієнтів, звітність про підозрілі транзакції). Міжнародні стандарти (FATF) і фінансовий моніторинг у криптосекторі. Виклики у сфері фінмоніторингу криптовалют. Ризики, пов'язані з волатильністю криптовалют: правові аспекти. Технологічні інструменти і контроль за операціями з криптовалютами: правові аспекти.

Тема 5. NFT та інші токени: аналіз їхньої юридичної сутності, специфіка застосування у сфері мистецтва, ігор, колекціонування.

сфері мистецтва, ігор, колекціонування												
Тема 6. Штучний інтелект: правові аспекти	18	6				12						
Усього годин	90	28				62						

4. Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Криптовалюта в системі цивільного права: визначення, правова природа, питання володіння, обігу та захисту. (опрацювання додаткової літератури за темою)	10
2.	Тема 2. Правове регулювання смарт-контрактів: основи роботи, особливості використання та проблеми юридичного визнання. (опрацювання додаткової літератури за темою)	10
3.	Тема 3. Нормативна база: аналіз міжнародних підходів до регулювання криптовалюти і специфіка національного законодавства. (опрацювання додаткової літератури за темою)	10
4.	Тема 4. Фінмоніторинг. Фінансові аспекти операцій з криптовалютами. (опрацювання додаткової літератури за темою)	10
5.	Тема 5. NFT та інші токени: аналіз їхньої юридичної сутності, специфіка застосування у сфері мистецтва, ігор, колекціонування. (опрацювання додаткової літератури за темою)	10
6.	Тема 6. Штучний інтелект: правові аспекти. (опрацювання додаткової літератури за темою)	12
Всього		62

Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з дисципліни є реферат (та презентація на його основі), який повинен мати наступну структуру:

- план;
- вступ;
- виклад основного змісту теми;
- висновки;
- список використаної літератури.

Виклад основних питань завершується короткими висновками, де узагальнюються найважливіші положення, розглянуті в рефераті.

Реферат повинен бути написаний грамотно, без помилок, повторів, скорочень.

Важливе значення має правильне оформлення реферату. На титульному аркуші необхідно вказати назву вищого навчального закладу, факультету, реферату, групу, своє прізвище та ініціали. На наступному аркуші наводиться план реферату із наведенням сторінок відповідних розділів.

Зазначені у тексті цитати повинні відповідати посиланням на джерела, з яких вони наведені та оформлені таким чином: [1, с. 25], де перша цифра – номер джерела за списком використаної літератури, а друга вказує на номер сторінки. Текст реферату повинен бути набраний на комп'ютері з одного боку аркушу формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 14, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм, 1,5 інтервал. Кожний розділ роботи розпочинається з нової сторінки. Сторінки повинні бути пронумеровані у правому верхньому куті. Обсяг реферату 5-8 сторінок.

У кінці реферату наводиться список використаної літератури (4-8 джерел),

розташованої в алфавітному порядку за прізвищем автора, з наведенням назви праці (статті), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок по кожному літературному джерелу. Тему реферату студент обирає самостійно.

Теми рефератів

1. Система цивільного права та криптовалюта як її об'єкт.
2. Правова природа криптовалюти.
3. Смарт-контракти: що це та як вони працюють.
4. Визначення смарт-контрактів: законодавчі та технологічні джерела.
5. Підходи до регулювання криптовалюти існують на міжнародному рівні.
6. Моделі регулювання криптовалюти застосовують у різних країнах (заборона, обмеження, легалізація).
7. Фінансовий моніторинг і операції з криптовалютами.
8. Вимоги фінмоніторингу до операцій з криптовалютами (ідентифікація клієнтів, звітність про підозрілі транзакції)
9. Юридична сутність NFT та інших токенів.
10. NFT і їх відмінності від інших типів токенів (утилітарних чи стейблкоїнів).
11. Правовий статус штучного інтелекту в системі цивільного права. Штучний інтелект: суб'єкт або об'єкт цивільних прав (автономна юридична особа або цифровий інструмент).
12. Визначення законодавством прав на створені ІІІ результати (виготи мистецтва, алгоритми, бази даних).

7. Методи навчання

Методи навчання – це впорядковані способи діяльності педагога і студентів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Вони реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності.

Застосовуються три групи методів навчання:

1. словесні – описове розкриття навчального матеріалу, пояснення сутності відповідного явища, поняття, процесу, інструктаж щодо особливостей застосування окремих норм, перевірка рівня самостійного опрацювання навчального матеріалу тощо;
2. наочні – демонстрація схем, таблиць, малюнків (за наявності);
3. практичні – формування вмінь і навичок оперування правовими категоріями, застосування правових норм та використання набутих знань при проведенні семінарських занять.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу, оцінювання їх знань та умінь використовують поточний та підсумковий контроль.

Форми поточного контролю здобутків студентів за темами навчальної дисципліни становлять усні відповіді, написання письмових робіт (рефератів), виступ із презентацією на одне з визначених запитань тощо. Письмова робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести, вирішення змодельованих завдань або написання реферату та презентації.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку на платформі дистанційного навчання. Залікове завдання - відповіді на тести.

Студента допускають до складання семестрового підсумкового контролю за умови набрання ним мінімум 10 балів. Мінімальна сума балів для зарахування курсу – 50 балів. Максимальна сума балів, які може набрати студент при вивченні навчальної дисципліни, складає 100.

Питання до заліку з дисципліни «Криптовалюта та інші нові об'єкти права»

1. Система цивільного права та крипто валюта як її об'єкт.
2. Правова природа криптовалюти.
3. Поняття криптовалюти.
4. Володіння, обіг криптовалюти: загальні положення.
5. Захист прав на криптовалюти: медіація, перспективи судового захисту.
6. Платформи обігу криптовалюти.
7. Смарт-контракти: що це та як вони працюють.
8. Визначення смарт-контрактів: законодавчі та технологічні джерела.
9. Смарт-контракти і блокчейн.
10. Особливості здійснення смарт-контрактів (автоматизація, самовиконуваність).
11. Особливості використання смарт-контрактів у правовідносинах.
12. Наявні та потенційні сфери застосовуються смарт-контрактів (фінанси, логістика, нерухомість тощо).
13. Особливості смарт-контрактів у виконанні умов договору та мінімізації ризиків.
14. Переваги й недоліки використання смарт-контрактів у порівнянні з класичними договорами.
15. Виклики у процесі юридичного визнання смарт-контрактів.
16. Визнання смарт-контрактів повноцінними договорами відповідно до цивільного права: можливо чи ні.
17. Проблеми регулювання смарт-контрактів (юридична сила, вирішення спорів, підписання електронних документів).
18. Перспективи розвитку правового регулювання смарт-контрактів.
19. Адаптація національної та міжнародних правових систем для інтеграції смарт-контрактів.
20. Необхідність міжнародних стандартів для регулювання смарт-контрактів.
21. Етичні та правові проблеми розробки нормативних актів щодо смарт-контрактів.
22. Які підходи до регулювання криптовалюти існують на міжнародному рівні.
23. Моделі регулювання криптовалюти застосовують у різних країнах (заборона, обмеження, легалізація).
24. Специфіка регулювання криптовалюти в законодавстві України.
25. Правовий статус криптовалюти в Україні (Закон України «Про віртуальні активи»).
26. Проблеми відсутності досконалої нормативної бази щодо регулювання криптовалюти.
27. Фінансовий моніторинг і операції з криптовалютами.
28. Вимоги фінмоніторингу до операцій з криптовалютами (ідентифікація клієнтів, звітність про підозрілі транзакції).
29. Міжнародні стандарти (FATF) і фінансовий моніторинг у криптосекторі.
30. Виклики у сфері фінмоніторингу криптовалют.
31. Ризики, пов'язані з волатильністю криптовалют: правові аспекти.
32. Технологічні інструменти і контроль за операціями з криптовалютами: правові аспекти.
33. Юридична сутність NFT та інших токенів.
34. NFT і їх відмінності від інших типів токенів (утилітарних чи стейблкоїнів).
35. Права природа NFT: майно, цифрові активи (блага) чи інтелектуальна власність.
36. Використання NFT у сфері мистецтва, ігор і колекціонування.
37. Права власника NFT у мистецтві (право власності, авторські права, ліцензія).
38. Використання NFT для монетизації у відеоіграх та створення унікальних ігрових активів.
39. Перспективи NFT у колекціонуванні: від цифрових артефактів до підтвердження автентичності фізичних об'єктів.

40. Виклики виникають у правовому регулюванні NFT.
41. Проблеми авторського права та порушення прав інтелектуальної власності щодо NFT.
42. Правові аспекти купівлі-продажу NFT (особливості договору укладення договору, права та обов'язки сторін).
43. Правовий статус штучного інтелекту в системі цивільного права.
44. Штучний інтелект: суб'єкт або об'єкт цивільних прав (автономна юридична особа або цифровий інструмент).
45. Визначення законодавством прав на створені ІІІ результати (витвори мистецтва, алгоритми, бази даних).
46. Продукти діяльності ІІІ: проблема визнання об'єктами авторського права.
47. Аспекти відповідальності, пов'язані зі штучним інтелектом.
48. Відповідальність за шкоду, завдану ІІІ (розробник, власник, користувач).
49. Перспективи правового регулювання штучного інтелекту.
50. Проблематика запровадження окремої категорії правового статусу для ІІІ (наприклад, «електронна особа»). Інтеграція ІІІ в правовідносини, пов'язані із власністю, договорами та спадкуванням. Етичні та правові виклики у зв'язку з автономністю ІІІ.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	I3		
50							50	100

Підсумковий контроль здобутків студентів за темами навчальної дисципліни передбачає можливість отримати максимальну кількість балів – 50 б.

За відповідь на тестові завдання у заліковому білеті – 1 бал за 1 вірну відповідь. Разом максимальна кількість балів за залік – 50 б.

Загальна кількість балів з навчальної дисципліни – 100 б.

Критерії оцінювання індивідуального завдання (реферату)

з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження, складання плану реферату	5 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	20 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	20 балів
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	5 балів
Разом		50 балів

Критерії оцінювання залікового завдання

Залікове завдання передбачає відповіді на тестові завдання – 1 бал за 1 вірну відповідь. Загалом – 50 балів максимально.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90-100	зараховано
80-89	
70-79	
60-69	
50-59	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06 листопада 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Цивільний процесуальний кодекс: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
9. Про звернення громадян: Закон України від 02 жовтня 1996 р. № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Підручники, навчальні посібники:

1. Мічурін Є.О. Приватне ІТ-право : навч. посіб. / Є. О. Мічурін. Харків : Право, 2021. 176 с.
2. Когут Ю.І. Технології блокчейн та криптовалюта: ризики та кібербезпека. Дакор. 2024. 316 с.
3. Дрозд О.Ю. Цифрова валюта у світі та в Україні: правове регулювання, судова практика, цифрові валюти, е-гривня, віртуальні активи криптовалюти. ЦУЛ. 2022. 298 с.
4. Вайцеховська О.Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та сучасний стан розвитку. Право. 2019. 560 с.

Допоміжна література

1. Балтаджи П. Юридична техніка правозастосовних актів: теоретичний аспект. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2006. № 2. С. 68-70.
2. Биля І.О. Теоретичні основи використання нормотворчої техніки: автореф. дис., канд. юрид. наук. Х. 2004. 20 с.
3. Легка О. Юридична техніка законодавчих та правозастосовних актів. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 101-107.
4. Биля І. Нормотворча техніка Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. К.: Видавничий Дім «Ін Юре». 2003. Т.1.
5. Богачова О.В. Зайчук О.В., Копиленко О.Л. Законотворчий процес в Україні. К.: Реферат. 2006. 424 с.
6. Волошин Ю.О. Модельна правотворчість і гармонізація у комплексі засобів зближення правових систем в умовах міждержавної інтеграції: порівняльно-правовий аспект. *Право України*. 2013. С. 242-250.
7. Гарник Л.Л. Юридична природа правотворчої помилки: теоретичний аналіз. *Вісн. Харк. нац. ун-ту*. Вип. 6. 2009. С. 246-250.
8. Гудзь Д.С. Правові презумпції у міжнародних документах про права людини. *Держава і право*. 2007. № 36. С. 91-97.
9. Железняк Н. Нормотворча діяльність як форма реалізації державної правової політики. *Право України*. 2004. № 7. С. 94-99.
10. Кельман М.С. Загальна теорія держави і права: підручник. К.: Кондор-Видавництво. 2016. 716 с.
11. Ковальський В.С., Козінцев І.П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади. К.: Юрінком Інтер. 2005. 192 с.
12. Красницька А.В. Правила-вимоги юридичної техніки щодо процесуальних актів кримінального судочинства: Юриспруденція: теорія і практика. 2009. С. 7-13.
13. Красницька А.В. Правозастосовні помилки у текстах процесуальних актів кримінального судочинства. Судова апеляція. 2009. С. 28-33.
14. Красницька А.В. Юридичні документи: техніка складання, оформлення та редагування. К.: Парламент. видавництво. 2006. 538 с.
15. Купчинська О.П. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження : навчально-практичний посібник. К.: Юрінком Інтер. 2010. 406 с.
16. Манько Д.Г. Юридична техніка й технології: навч.-метод. посіб. Херсон: Олді-плюс. 2013. 202 с.
17. Рабінович П. Правотлумачення і герменевтика (за матеріалами практики Конституційного Суду України). *Вісник Академії правових наук України*. 2006. № 4 (47). С. 13-22.
18. Риндюк В.І. Законодавча техніка: поняття, форми, види, реалізація в Україні: автореф. К. 2008. 20 с.
19. Мічурін Є.О. Правова природа штучного інтелекту. *Форум права*. 2020. № 5. С. 67-75. URL: https://forumprava.pp.ua/files/067-075-2020-5-FP-Michurin_9.pdf
20. Мічурін Є.О., Мічурін І.Є. (2021). Криптовалюта в Україні: проблеми визнання, визначення правової природи та обмежень. *Форум Права*, 67 (2), 46–53. URL: http://forumprava.pp.ua/files/046-053-2021-2-FP-Michurin,Michurin_7.pdf
21. Мічурін Є.О. (2021). Віртуальні блага: особливості та ознаки. *Форум Права*, 68 (3), URL: 67–73. <http://doi.org/10.5281/zenodo.5075696>
22. Мічурін Є.О. Особливості віртуальних благ у статичній та динамічній цивільних правовідносин. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 4. Ч. 2. С. 35-39.
23. Мічурін Є.О. Об'єкти цифрових технологій та їхнє правове регулювання. *COPERNICUS: Political and Legal Studies*. 2022. Vol. 1. Issue 3. P. 22–29. URL: https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_15804_CPLS_20223_03
24. Мічурін Є.О. Ідентифікація і індивідуалізація фізичної особи у комп'ютерній

- мережі Інтернет: правові аспекти. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Право». 2022. Вип. 34. С. 92-98. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2022-34-101>
25. Мічурін Є.О. Публічний договір у мережі «Інтернет» та новели законодавства про цифровий контент. *Університетські наукові записки*. 2023. № 5(95). С. 4-13. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/95_4-13/359
26. Мічурін Є.О. Цивільно-правове регулювання суспільних відносин у цифровому середовищі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2023. № 36. С.115-121. URL: <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2023-36-13>
27. Мічурін Є.О. Структура ІТ-права. Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 2) (м. Миколаїв, 13 листопада 2020 р.) Миколаїв, Україна: МЦНД. С. 114-115. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/13.11.2020/381>
28. Мічурін Є.О. Штучний інтелект як об'єкт цивільного права. Цивільне право і процес: витоки, здобутки та перспективи розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19-19 грудня 2020 р.). Київ: КРЦ, 2020. Ч. 1. С. 31-34.
29. Мічурін Є.О. Абсолютні цивільні права: тенденції до подальшого застосування при правовому регулюванні належності об'єктів ІТ права. Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України: тези доповідей І Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 15 березня 2021 р.). редкол. О.С. Волошкіна та ін. К.: ІТТА, 2021. С. 476-478.
30. Мічурін Є.О. Особливості окремих правовідносин у приватному ІТ-праві. Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України: тези доповідей ІІІ Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 13 жовтня 2021 р.). К.: ІТТА, 2021. С. 1246-1249.
31. Мічурін Є.О. Інтернет право: підстави для існування. Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (21 травня 2021 року) у 2 т. / За заг. ред. к.ю.н., доц. Г.З. Огнев'юк, к.ю.н. А.В. Айдинян. К., 2021. Т. 1. С. 273-274.
32. Мічурін Є.О. Абсолютні права на об'єкти цифрових технологій. Проблеми цивільного права та процесу : тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 97-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Харків, 20 трав. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України», Наук. парк «Наука та безпека». Харків : ХНУВС, 2022. С. 75-80.
33. Мічурін Є.О. Смарт-контракти. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали VI Міжнародного науково-практичного симпозіуму (м. Івано-Франківськ, 20 травня 2022 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2022. С. 228-233.
34. Мічурін Є.О. Приватно-правова відповідальність за інформаційну шкоду у ІТ-праві. Актуальні проблеми приватного та публічного права: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції присвяченої 93-річчю з дня народження члена-кореспондента НАПрН України, академіка Міжнародної кадрової академії, Заслуженого діяча науки України, доктора юридичних наук, професора Процевського О.І. (21 травня 2022 року). Харків, 2022. С. 216-219.
35. Мічурін Є.О. Обмеження прав, встановлені через пандемію COVID-19. Методологічні питання приватного права: збірник наукових праць за матеріалами міжнародної наукової конференції «Академічний дискурс методології приватного права: до 25-річчя НДІ приватного права і підприємництва ім. академіка Ф.Г. Бурчака» (03 грудня 2021 р., м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький). К: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака, 2022. С. 161-165.
36. Мічурін Є.О. Діджиталізація та цивільне право. Доктрина приватного права: традиції та сучасність: матеріали ХХ наук.-практ. конф., присвяч. 100-й річниці з дня народж. д-

ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харків. юрид. ін-ту (1962–1987 рр.) В.П. Маслова (Харків, 4 лют. 2022 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. цивіл. права No1, Каф. цивіл. права No2; Нац. акад. прав. наук України, Від-ня цивіл.-прав. дисциплін; Харків. обл. осередок Всеукр. гром. орг. «Асоц. цивілістів України». Харків: Право, 2022. С. 120-124.

37. Мічурін Є. О. Окремі проблеми приватно-правового регулювання суспільних відносин щодо інформаційних технологій (ІТ). Цивільне право: проблеми теорії та правозастосування : матеріали XXI наук.-практ.конф., присвяч. 101-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР, ректора Харків. юрид. ін-ту (1962–1987 рр.) В.П. Маслова (Харків, 17 лют. 2023 р.). Харків: НЮУ імені Ярослава Мудрого, 2023. С.96-99. URL: <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/vnd/zbirnyky-naukovyh-konferenczij/>

38. Мічурін Є.О. Цифрові права (digital rights) у цивілістиці. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 98-й річниці від дня народження О.А. Пушкіна (м. Вінниця, 19 трав. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України», Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 76-80.

39. Мічурін Є.О. Цифрова річ: щодо подальшого вдосконалення правового регулювання. Актуальні питання модернізації приватно-правових відносин: європейський досвід та перспективи. Матвєєвські цивілістичні читання. Матеріали міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 жовт. 2023 р.). В. В. Цюра, В. О. Бажанов, Б. С. Щербина та ін.; відп. ред. ВВ. Цюра. К.: 2023. С.100-103.

40. Мічурін Є.О. Про ліцензування криптовалютних бірж. Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики: збірник матеріалів III Міжнародної конференції (м. Кропивницький, 06 жовтня 2023 року). Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 256-258.

41. Мічурін Є. О. Правові аспекти функціонування ринку криптовалют в Україні. Цілі сталого розвитку в аспекті зміцнення національного та міжнародного правопорядку: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя-Львів-Одеса-Ужгород-Харків-Чернівці, 27 жовтня 2023 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. С. 153-155.

42. Мічурін Є.О. Річ як об'єкт цивільних прав в умовах діджиталізації. Сучасні виклики для приватного права України: європеїзація, діджиталізація, війна: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ –Хмельницький, 21 грудня 2023 р.). Київ : НДІ приватного права ім. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2023.С. 35-37.

43. Мічурін Є.О. Цифрова річ як правова реальність. Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні: матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Чингізхана Нуфатовича Азімова (Харків, 12 січня 2024 р.). Харків, 2024. С. 49-52.

44. Мічурін Є.О. Цифрова річ: природа, сутність, особливості. Проблеми цивільного права та процесу: тези доп. учасників наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річниці від дня народження О. А. Пушкіна (м. Вінниця, 24 трав. 2024 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Нац. акад. правових наук України ; Харків. обл. осередок Всеукр. громад. орг. «Асоціація цивілістів України. Вінниця : ХНУВС, 2024. С. 71-77.

45. Мічурін Є.О. Цифрова річ та протидія сучасним загрозам сталому розвитку. Юридичні аспекти протидії сучасним загрозам сталому розвитку: тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Від громадянського суспільства – до правової держави» (Харків, 07 червня 2024 року). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. С. 15-19.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL: <http://court.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>